

Graag samen zorgen voor meer variatie

Rondetafel IVN-CARAN 29 november 2019

Anton de Kom Universiteit, Paramaribo (Suriname)

Dit is een verslag van het IVN-rondetafelgesprek dat deel uitmaakte van het programma van de conferentie 'Nederlands in contact' van de CARAN 27-30 november 2019 in Paramaribo, Suriname. Deelnemers waren docenten uit binnen- en buitenland en overige stakeholders. CARAN is het docentenplatform van neerlandici in het Caribisch gebied. De afkorting staat voor Caribische Associatie voor de Neerlandistiek. Tot het platform behoren afdelingen Nederlands uit Suriname, Aruba, Saba en Curaçao.

Studie Nederlands

Bedreigingen

Als een van de grootste bedreigingen wordt gezien het gebrek aan docenten (in Brazilië, Curaçao, etc.) Als een docent wegvalt, valt een heel programma weg. En als mensen vertrekken uit seniore posities worden ze niet vervangen. Deze kaalslag moet op een of andere manier te stoppen zijn.

Ook het gebrek aan tijd van docenten om aan onderwijsvernieuwing of aan eigen onderzoek te werken wordt genoemd als bedreiging.

Een andere bedreiging die wordt genoemd is dat de krimpende interesse voor de studie. De redenen om Nederlands te studeren worden niet goed benadrukt en dat enthousiasme voor Nederlands niet wordt aangemoedigd. In het middelbaar onderwijs worden de taalvakken (en Nederlands) te veel afgevlakt naar de vaardigheden. Studenten die afstuderen zijn vaak niet voldoende voorbereid op bijvoorbeeld het docentschap. Veel mensen rollen min of meer toevallig in de internationale neerlandistiek: zij niet per se opgeleid als neerlandici. Nederlands wordt – soms – gezien als de taal van de onderdrukker. Er zijn hiaten in de historische en culturele kennis van de inlandse situatie als neerlandici buiten Suriname/de eilanden zijn opgeleid.

Kansen

Nederland en Vlaanderen zijn sterke economieën. Dit betekent dat het aantrekkelijk is om Nederlands te studeren en dat Nederland en Nederlands in de context van educatie prestige heeft. Nederlands spreken op hoog niveau is een kans om in Nederland te studeren.

Een kans is ook het benadrukken van de kansen die een studie Nederlands biedt door bijvoorbeeld te belichten wat je kunt doen na je studie. Dit kan bijvoorbeeld door het aanleggen van een inventaris waar studenten terechtkomen (een alumnibestand).

Nederlands moet zichtbaar en fysiek aanwezig zijn op alle universiteiten en hogescholen. Als er geen hoogleraren of docenten zijn, is er niemand om het Nederlands te promoten. Bovendien geeft het plaatsen van hoogleraren in bijvoorbeeld Paramaribo of op Curaçao de studie meer status.

Een mogelijkheid om het Nederlands in academische context een toekomst te laten hebben is door het financieren van specifieke PhD's. Bijvoorbeeld PhD's die sociaal of politiek maatschappelijk relevant zijn, zoals over taalpolitiek. Er is behoefte aan meer onderzoek op het gebied van de meertaligheid en het Nederlands in Suriname en de eilanden. Ook zouden PhD-studenten uit Suriname financiering kunnen krijgen om onderzoek te doen in Nederland/Vlaanderen en vice versa. Dit zou ook de vertrouwensrelatie tussen Nederland en Suriname ten goede komen, de band tussen de landen zou versterkt worden en zo zou meer kennis overgebracht kunnen worden.

Inclusiviteit

In lesmaterialen zou een meertalige context moeten worden toegelaten. Taal zou meer ruimte moeten krijgen in het lesprogramma op middelbare scholen. Het onderwijs Nederlands reageert niet of gebrekkig op ontwikkelingen zoals groeiende meertaligheid van kinderen. Leerkrachten Nederlands weten vaak niet hoe zij met dit fenomeen moeten omgaan en hebben behoefte aan ondersteuning in de praktijk. Dit geldt ook voor de internationalisering van het onderwijs in het geheel.

Op Aruba wordt gesignaleerd dat kinderen een positievere houding hebben ten aanzien van het Nederlands door het gewijzigde schoolbeleid waarin er meer plaats is voor meertaligheid. Op Sint-Maarten en op Saba wordt hetzelfde gezien. Leerlingen vinden het leuker om met Nederlands bezig te zijn op het moment dat ze voelen dat er formele erkenning is voor hun specifieke taalsituatie. Dit is lang niet zo geweest en illustreert dat het nadenken over de positie en functie van het Nederlands van groot belang is.

Voor Suriname geldt dat het Nederlands beter in kaart gebracht zou kunnen worden. Er is behoefte aan meer kennis over het Nederlands in Suriname, zowel vanuit historisch, sociolinguïstisch als taalkundig perspectief. Uitwisseling van kennis en onderzoek zou op één plek samengebracht kunnen worden, bijvoorbeeld op een digitaal platform voor taalonderzoek. Om het Surinaams-Nederlands verder te emanciperen is het belangrijk dat het taal niet in de context van 'wij wijken af van de standaard' mag plaatsvinden.

Voor docenten is nu het moment om de norm voor het Surinaams-Nederlands mede te bepalen. De richting van het taalbeleid van de overheid zou bepaald moeten worden door het onderwijsveld in Suriname. De grootste mogelijkheid ligt in het enthousiasmeren van leerkrachten in het taalonderwijs. Ook hierin kan het platform voor taalonderzoek een rol spelen.

De publicaties van de IVN zijn van grote waarde, deze getuigen van inbedding van het Caribische veld. Publiceren heeft een hoge status en is een vorm van erkenning. Het gaat hier niet alleen om wetenschappelijke publicaties in *Internationale Neerlandistiek*, maar zeker ook om publicaties over (voor)onderzoeken, uitkomsten of signaleringen in het makkelijker toegankelijke *VakTaal*. De reeks *Lage Landen Studies* zorgt steeds voor internationale onderzoeksgroepen, dit biedt grote mogelijkheden voor gelijkwaardige samenwerking. De publicaties geven het internationale niveau weer van het bezig zijn met neerlandistiek. Zo creëren ze ontwikkelkansen en uitwisselingen voor studenten vanuit Suriname.

Uitwisseling

Om Nederlands in stand te houden in een meertalige wereld zonder normatief te zijn moet de wederzijdsheid/de uitwisseling sterker worden. Internationaliteit ligt niet in het zendelingenperspectief maar in het uitwisselingsperspectief. Dit discours moet gevoerd blijven worden met aandacht voor de verschillen tussen de regioplatforms. Een platform als CARAN speelt een heel andere rol dan bijvoorbeeld Comenius. Bij CARAN is de wederzijdsheid anders dan bij een willekeurig ander platform. Het is daarom van groot belang dat er meer dingen samengedaan worden, dat er meer samen gemaakt wordt, om op die manier vorm te geven aan gewijzigde verhoudingen..

In Nederland bijvoorbeeld wordt een nieuwe methode voor onderwijs ingevoerd. Er ligt een grote aanvraag voor een digitale methode. Deze methode zou vanzelfsprekend beschikbaar moeten zijn in Caraïbische context. In de grote literatuurgeschiedenissenreeks van de Nederlanden komt de literatuur van Suriname en de eilanden niet voor, dit straalt uit dat we niet gelijkwaardig zijn. Dit willen we in de toekomst voorkomen.

Een groot gezamenlijk literatuurproject waarin de gelijkwaardigheid juist uitstekend was geregeld was De Inktaap. Dit project wordt erg gemist. De educatieve waarde was groot, de toegang tot lesmateriaal uitstekend, de actualiteit belangrijk, het plezier van het meedoen groot en de samenwerking prima. Dat juist dit project is wegbezuinigd is onbegrijpelijk.

Docenten noemen de uitwisselingen met het Caribische gebied, Nederland en België zeer waardevol. Door nauw contact doe je meer ervaringen op in verschillende domeinen, maar ook op internationaal niveau. Sommige aspecten kun je delen met de studenten. Een goed voorbeeld is het blogproject over jeugdliteratuur tussen HAN en Suriname.

Centrale woorden zijn **communicatie** en **actie**. De meerwaarde en het belang van communicatie zijn niet te onderschatten. Zo voelt eenieder zich serieus genomen en bovendien lopen we niet uit de rails als we blijven communiceren.

Materiaal

Er is grote vraag naar toegang tot materiaal, bruikbare websites, toegang tot de Nederlandse bibliotheken, televisieprogramma's, abonnementen waar je niet voor hoeft te betalen, vakdidactisch materiaal, gezamenlijke projecten (zoals De Inktaap). Het is belangrijk hierin mee te nemen dat niet alle leerlingen en studenten vanzelfsprekend toegang hebben tot internet.

Wat kan de IVN doen?

Stimuleren van gezamenlijke projecten.

Meer ruchtbaarheid geven aan publicatiemogelijkheden in IN, VT en LLS.

Niet alleen materiaal maar ook vakdidactiek koppelen aan het nieuw opgezette digitale platform.

Uitwisselingsmogelijkheden voor PhD-studenten onderzoeken en breder te ondersteunen in het leggen van contacten.

Mogelijkheden voor een alumnibestand onderzoeken.

De lerarenopleiding betrekken bij conferenties.